

יתרות חובה של בעלי מניות – השלכות על הביטוח הלאומי

אורנה צח-גלרט, רו"ח

חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, הוסיף לפקודת מס הכנסה את סעיף 3(ט1), בתחולה מיום 1.1.2017.

כאשר נוספת בדוח האישי של מבוטח הכנסה לפי סעיף 3(ט1) לפקודה, עליו לדעת שלתיקון החקיקה יש השלכות רבות בהיבט הביטוח הלאומי, כדלקמן:

1. הגדלה אפשרית בחבות בדמי ביטוח.
2. השפעה על זכאות לגמלאות.
3. אפשרות של המוסד לביטוח לאומי לדרוש מהמבוטח להחזיר גמלאות שקיבל בעבר.

נציגי לשכת רואי חשבון נפגשו עם נציגי המוסד לביטוח לאומי מספר פעמים כדי לדון בנושא. במוסד לביטוח לאומי בוחנים את הנהלים וההנחיות לאור מורכבות הסוגיות, ובמועד כתיבת המאמר - טרם פורסמו הנחיות.

בשלב זה המוסד לביטוח לאומי מקפיד את דרישות התשלום למי שממציא את המידע הדרוש להוכחת סוג ההכנסה (הרחבה בהמשך).

משיכת יתר כדיווידנד או כהכנסה שאינה מעבודה

1. דיווידנד שחייב במס לפי סעיף 125ב לפקודה בשיעור מס מוגבל, אינו חייב בתשלום דמי ביטוח לפי סעיף 350(א)6 לחוק הביטוח הלאומי.
2. כל הכנסה בשדה 167 בדוח האישי תעבור למוסד לביטוח לאומי כהכנסה שאינה מעבודה ותחויב בהתאם בדמי ביטוח באופן אוטומטי.

משיכת יתר כהכנסה בשדה 172/158 - כמשכורת לפי סעיף 2(2) לפקודה

כאשר בעל השליטה מדווח על הכנסה ממשכורת בחברה שבעלותו (בשדה 172/158 בדוח) לפי סעיף 3(ט1) לפקודה, הביטוח הלאומי מקבל את השומה ממס הכנסה ואמורה לצוף אי התאמה בנתונים בין המשכורת שמדווחת בשומה ובין המשכורת שדווחה בטופס 126. המוסד לביטוח לאומי מסר כי יוקם מנגנון מיוחד לצורך זיהוי ההפרש בין המשכורת ששולמה בפועל לבין המשכורת המדווחת לפי חוק ההסדרים.

משיכת יתר כהכנסה בשדה 170/150 - כעצמאי לפי סעיף 1(2) לפקודה

כאשר מדובר בחיוב של היחיד בשדה 170/150 (משלח יד), המוסד לביטוח לאומי בוחן את ההכנסה מול המעמד הביטוחי שרשום אצלו.

השפעת הגדלת ההכנסות על הזכאות לגמלאות

- הגדלת הכנסות של מבוטח עלולה לשלול ממנו גמלאות באופן מלא או באופן חלקי. להלן כמה דוגמאות:
1. הגדלת ההכנסות שמקורן בסעיף 2 לפקודה עלולה לשלול מאלמן שאין לו ילדים (כהגדרתם בחוק) את ההכרה כאלמן לעניין הזכאות לגמלאות הביטוח הלאומי, או לשלול זכאות לקצבת אזרח ותיק (זקנה) בגיל פרישה שמונתה בהכנסות, או לשלול תוספת תלויים בקצבת נכות כללית ובקצבת אזרח ותיק.
 2. הוספת הכנסה מעבודה או ממשלח יד עלולה לשלול גמלאות מנכה שמקבל קצבת נכות כללית, מנכה שמקבל גמלה לשירותים מיוחדים וגם ממי שמקבל דמי אבטלה.

סעיף 327 לחוק הביטוח הלאומי מטיל סנקציות על מי שמסר למוסד לביטוח לאומי מידע מטעה או שנמנע מלמסור מידע ביודעו שיש בכך כדי להשפיע על זכותו לגמלה. כיוון שמדובר בדיווח רטרואקטיבי, עלולה לעלות הטענה שהיחיד לא דיווח על הכנסתו במועד לעניין גמלאות הביטוח הלאומי. הסוגיה הזאת עלתה לדיון בישיבות עם המוסד לביטוח לאומי והובטח לתת לכך פתרון במסגרת ההנחיות שיפורסמו.

הנחיות ביניים של המוסד לביטוח לאומי

המוסד לביטוח לאומי פרסם בשלב זה רק הוראות ביניים לסניפים, שמטרתן להסב את תשומת לב העובדים לתיקוני החקיקה. ככל שמבוטח יקבל דרישה לתשלום דמי ביטוח בשל הכנסות לפי סעיף 3(ט1) לפקודה – פקיד הביטוח והגבייה אמור להקפיד את החוב עד הוצאת חוזר מנחה בנושא.

להלן ההוראות שפרסם תחום הביטוח במשרד הראשי לסניפים כלשונו:

כידוע לכם, במסגרת חוק ההסדרים 2017 יזמה רשות המיסים תיקון חקיקה בנוגע למשיכת בעלים בחברות ארנק ולחלוקת דיבידנדים. אנו ממתנים לחוות דעת הלשכה המשפטית בנוגע להשפעת תיקון זה על המעמד, על חובת תשלום דמי ביטוח והשפעתם על הגמלאות. עד להוצאת חוזר מנחה בנושא, ככל שיתקבלו פניות יש להקפיד את החוב שמקורו בחברות ארנק ולהעביר לתחום הביטוח פנייה במערכת קשר ובירורים תחת לשונית "חברות ארנק".

כדי להקפיד את דרישת התשלום בשל סעיף 3(ט1) לפקודה, מומלץ להעביר לפקיד הביטוח והגבייה בסניף את המסמכים כדלקמן:

1. דוח אישי (1301) עם חותמת הגשה במס הכנסה, או עם אישור הגשה למס הכנסה.
2. שומה לשנת המס הרלוונטית.
3. מכתב של המייצג, שמבהיר שמדובר בהכנסה לפי סעיף 3(ט1) לפקודה, עם הפנייה לשדות הרלוונטיים בטופס 1301.

כל עוד לא נקבעו ההוראות, להלן הפעולות שבהן ינקוט המוסד לביטוח לאומי באופן אוטומטי:

1. במקרים שבהם מסווג מקור ההכנסה אצל היחיד לפי סעיף 2(2) לפקודה ואין טופס 126 במקביל, המבוטח יקבל הודעה ויתבקש להצהיר על מקור ההכנסה. אם לא יצהיר על מקור ההכנסה, הוא יחויב בדמי ביטוח (בדומה להכנסות שכיר בחו"ל).
2. במקרים שבהם מסווג מקור ההכנסה אצל היחיד ממקור 1(2) לפקודה ואין לו עיסוק עצמאי בביטוח הלאומי, הוא יקבל דרישה לתשלום דמי ביטוח (לפי ברירת מחדל של 12 שעות במוצע בשבוע) רטרואקטיבית, כולל מקדמות לשנים הבאות.
3. עובד עצמאי שרשום במוסד לביטוח לאומי כחוק, יקבל הפרשי שומה כמקובל.
4. במקרים שבהם מסווג מקור ההכנסה בשדה 167 (הכנסות שאינן מעבודה בשיעור מס שולי), היחיד יקבל הפרשי דמי ביטוח כהכנסה שאינה מעבודה.
5. במקרים שבהם מסווג מקור ההכנסה כדיווידנד בחברה רגילה, היחיד לא יחויב בדמי ביטוח.
6. ההשלכות על הגמלאות יהיו בהתאם.

הכותבת - רואת חשבון, בעלים ומנכ"לית משרד רו"ח אורנה צח ליעוץ, לייצוג ולהכשרה לפי חוק הביטוח הלאומי, למעסיקים, לעצמאים וליחידים. מרצה על חוק הביטוח הלאומי באקדמיה ובמסגרות מקצועיות. בעלת ותק בתחום של יותר מ-25 שנים. בין תפקידיה הציבוריים: יו"ר ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון עם המוסד לביטוח לאומי ונציגת הלשכה בכנסת בנושא זה.

הנוסח המובא לעיל אינו מחליף את החקיקה, את התקדימים מפסקי הדין או את הנוסח המלא של פרסומי הביטוח הלאומי, אלא בא להסב את תשומת הלב לאמור בהם.

כל המידע המוצג במאמר הוא מידע כללי בלבד, ואין בו כדי להוות ייעוץ ו/או חוות דעת או המלצה לנקיטת הליכים או להימנעות מהם. הכותבת אינה נושאת באחריות כלשהי כלפי הקוראים ואלה נדרשים לקבל עצה מקצועית לפני כל פעולה המסתמכת על המידע האמור.

כל הזכויות שמורות © אין להעתיק או לפרסם ללא אישור מהכותבת. ט.ל.ח.